

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Mikołaj Pawlak

ZSS.422.1.2019.KS

Warszawa, 04 lutego 2019 roku

Pan

Łukasz Szumowski

Minister Zdrowia

Rzecznik Praw Dziecka zidentyfikował problem z wystawieniem przez podmiot wykonujący działalność leczniczą karty urodzenia dziecka, w przypadku gdy poród odbył się w domu, bez asysty osoby wykonującej zawód medyczny.

Do Biura Rzecznika Praw Dziecka wpłynęła sprawa, w której wnioskodawca (ojciec dziecka) wskazał, że w wyniku nagłych okoliczności jego dziecko przyszło na świat w domu, zaś poród odebrał on sam. Dziecko następnego dnia po porodzie było konsultowane przez lekarza neonatologa w szpitalu. Szpital odmówił wystawienia karty urodzenia dziecka, z uwagi na to, że poród nie miał miejsca w tym podmiocie leczniczym, jak również podczas porodu nie uczestniczyła osoba wykonująca zawód medyczny – będąca pracownikiem szpitala. W związku z tym, w celu otrzymania karty urodzenia dziecka, rodzice zostali odesłani do podmiotu udzielającego matce dziecka ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych. Ten podmiot leczniczy również odmówił wystawienia karty urodzenia. W wyniku tej sytuacji przez co najmniej 38 dni rodzice dziecka nie mogli go zgłosić do odpowiedniego urzędu stanu cywilnego. Ostatecznie, szpital, w którym konsultowane było dziecko po narodzinach, wystawił kartę urodzenia i przesłał do właściwego USC, jednak – jak podniósł kierownik tego podmiotu leczniczego – zrobił to wyłączenie ze względu na dobro dziecka ponieważ zgodnie z przeprowadzoną analizą prawną, kierowany przez niego podmiot leczniczy nie miał w opisanym przypadku obowiązku wystawienia tego dokumentu. Przedmiotowa sprawa była zgłaszana przez wnioskodawcę także do Departamentu Matki i Dziecka Ministerstwa Zdrowia.

Z analizy przepisów prawa przeprowadzonej w Biurze Rzecznika Praw Dziecka wynika, że istotnie nie ma przepisu określającego, który podmiot wykonujący działalność

lecniczą jest zobligowany do wystawienia karty urodzenia dziecka. W szczególności problem ten ujawnia się wówczas kiedy poród nastąpił poza podmiotem leczniczym i bez obecności osoby wykonującej zawód medyczny.

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2224, z późn. zm.) w art. 53 stanowi, że akt urodzenia sporządza się na podstawie karty urodzenia albo karty martwego urodzenia przekazanej przez podmiot wykonujący działalność leczniczą¹ oraz protokołu zgłoszenia urodzenia albo zgłoszenia urodzenia w formie dokumentu elektronicznego. Na podstawie art. 54 ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego kartę urodzenia przekazuje się kierownikowi urzędu stanu cywilnego właściwemu do sporządzenia aktu urodzenia w terminie 3 dni od dnia jej sporządzenia. Karta urodzenia zawiera:

- 1) nazwisko, imię (imiona), nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia oraz numer PESEL matki dziecka, jeżeli został nadany;
- 2) miejsce, datę i godzinę urodzenia dziecka;
- 3) płeć.

Karta urodzenia i karta martwego urodzenia są przekazywane kierownikowi urzędu stanu cywilnego w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, o czym stanowi art. 54 ust. 5 ww. ustawy. Wzory karty urodzenia oraz wzór karty martwego urodzenia określa minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji.

W kwestii aktualnego sporządzania kart urodzenia zastosowanie ma art. 144 ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego. Aktualne wzory karty urodzenia i karty martwego urodzenia określa – wydane na podstawie art. 144 ust. 6 ww. ustawy – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz. U. poz. 2305). Zgodnie ze wzorem karty urodzenia (stanowiącego załącznik nr 1 do tego rozporządzenia) kartę wystawia „podmiot wykonujący działalność leczniczą” a podpisuje „osoba upoważniona”. Wzór karty przewiduje możliwość porodu w trzech miejscach tj. w „szpitalu”, w „domu” i w „innym miejscu”.

Wyżej przytoczone przepisy prawa nie wskazują na jakich zasadach odbywa się wystawianie karty urodzenia lub karty martwego urodzenia, jak również który podmiot leczniczy jest zobligowany do dokonania tej czynności. O ile dotychczas nie zidentyfikowano

¹ Podmiot wykonujący działalność leczniczą pozyskuje i przetwarza na tę okoliczność dane dotyczące: miejsca zamieszkania rodziców dziecka, w tym okresu przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze danej gminy, o ile są znane, wykształcenia rodziców dziecka, informacje o stanie zdrowia dziecka dotyczące: długości, ciężaru ciała, punktów w skali Apgar, oraz informacje o ciąży i porodzie dotyczące: okresu trwania ciąży i wielorakości oraz dane o poprzednich ciążach i porodach matki dziecka.

problemów w wydawaniu tych kart w przypadku porodu w szpitalu (wówczas kartę urodzenia lub kartę martwego urodzenia wystawia ten szpital) lub porodu domowego w obecności lekarza lub położonej (wówczas dokument ten wystawia osoba wykonująca zawód medyczny, która asystowała przy porodzie), o tyle przedmiotowa sprawa ujawnia lukę w przepisach prawa.

Zgodnie z pkt 4 części V załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w *sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej* (Dz. U. poz. 1756) ciężarnej należy umożliwić wybór miejsca porodu (warunki szpitalne albo pozaszpitalne) oraz przekazać wyczerpującą informację dotyczącą wybranego miejsca porodu obejmującą wskazania i przeciwwskazania. Takie rozwiązanie było również przyjęte w poprzednim – uchylonym 1 stycznia 2019 r. – rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2012 r. w *sprawie standardów postępowania medycznego przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, porożu oraz opieki nad noworodkiem* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1132).

W znacznej większości przypadków poród w domu odbywa się w asyście położnej, która następnie wypisuje kartę urodzenia (chyba, że podczas porodu konieczne było przewiezienie pacjentki do szpitala). W przedmiotowej sprawie to ojciec dziecka odbierał poród zaś pierwszy kontakt położnicy i jej dziecka z osobą wykonującą zawód medyczny miał miejsce następnego dnia – w szpitalu.

Wobec powyższych wątpliwości, na podstawie art. 10a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), zwracam się z prośbą o analizę przedstawionego zagadnienia pod kątem możliwości doprecyzowania przepisów prawa w obszarze wystawiania karty urodzenia lub karty martwego urodzenia. Ponadto uprzejmie proszę o przedstawienie stanowiska na temat tego, który podmiot wykonujący działalność leczniczą będzie w opisanej sytuacji zobligowany do wystawienia karty urodzenia dziecka.